

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 9 lutego 2021 r.

ZP-NKWR.431.2.55.2020.EM

Pani
Urszula Debera
Kierownik
Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej
w Twardogórze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 17 i 18 grudnia 2020 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Emilia Molska - Kaźmierczak - inspektor wojewódzki i Piotr Szafarowicz - główny specjalista, przeprowadzili zdalnie kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Twardogórze, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „MGOPS”.

Przedmiot kontroli obejmował działalność Ośrodka w zakresie organizowania systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Wicewojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2020 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 grudnia 2019 r. do dnia 25 września 2020 r. funkcję Kierownika Ośrodka pełniła Pani Bożena Dżugaj, a od dnia 26 września 2020 r. do dnia kontroli Pani Urszula Debera, odpowiedzialne za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrolę odnotowano w książce kontroli pod numerem 6. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentów z akt osobowych potwierdzających kwalifikacje zawodowe pracowników i zatrudnienie pracowników oraz oświadczeń złożonych przez kierownika Ośrodka.

Uchwałą nr XXXV.395.2018 Rady Miejskiej w Twardogórze z dnia 22 lutego 2018 r. nadano statut Miejsko - Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Twardogórze. Jednym z zakresów działań Ośrodka było realizowanie zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą bieżącą działalność Ośrodka określał Regulamin organizacyjny wprowadzony przez kierownika Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Twardogórze zarządzeniem nr 5.2016 z dnia 1 sierpnia 2016 r. Z treści § 10 Regulaminu wynikał obowiązek realizacji przez Ośrodek zadań wskazanych w ustawie. *(dowód: akta kontroli str. 15-31)*

W myśl art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą realizowano „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018 - 2020”, zwany dalej „Programem”, przyjęty uchwałą nr XXXV.393.2018 Rady Miejskiej w Twardogórze z dnia 22 lutego 2018 r. Jako główny cel Programu wskazano wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży. Określono cele operacyjne i kierunki działań w odniesieniu do diagnozy środowiska, podmioty odpowiedzialne za realizację działań i partnerów oraz źródła finansowania, wskaźniki monitoringu i prognozowane zmiany. *(dowód: akta kontroli str. 32-42)*

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Twardogórze realizował Program przy współpracy m.in. Urzędu Miasta i Gminy, Komisariatu Policji, placówek oświatowych z terenu gminy, Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej, Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Wamed”, Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Twardogórze podejmującej działania profilaktyczne i edukacyjne wobec dzieci, młodzieży i osób dorosłych oraz wobec osób i rodzin z problemem alkoholowym i innymi uzależnieniami. Działania podejmowało również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Specjalistyczna Poradnia Rodzinna oraz Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Oleśnicy, poradnie odwykowe (Oleśnica, Milicz) i placówki leczenia

odwykowego (Milicz, Grzebielin, Woskowice Małe), grupa AA, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, społeczna komisja mieszkaniowa, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy, Oratorium św. Jana Bosko oraz Caritas przy parafii w Twardogórze.

Gmina realizowała cele Programu m.in. poprzez pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych zapewniając im wsparcie i pomoc asystenta rodziny, pracę socjalną, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej oraz podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, udzielanie wsparcia pedagogicznego oraz psychologicznego dzieciom i rodzicom, a także współdziałanie z instytucjami.

(dowód: akta kontroli str. 43-44)

W obszarze dotyczącym form pracy z rodziną, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy, rodziny z terenu gminy Twardogóra mogły korzystać z konsultacji i poradnictwa specjalistycznego oraz terapii.

Rodzinom przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych pomocy udzielali pracownicy socjalni i asystenci rodziny w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Twardogórze, pedagodzy i psycholodzy z placówek oświatowych z terenu gminy oraz Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Oleśnicy, lekarze rodzinni oraz pielęgniarki środowiskowe w Samodzielnym Zespole Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej przy ul. Waryńskiego 10 oraz psychiatry i psycholodzy w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej „Wamed” przy ul. Gdańskiej 5. Terapeuta ds. uzależnień udzielał porad w każdy wtorek w godzinach od 16.00 do 19.00 przy ulicy 1 Maja 2 w punkcie konsultacyjnym dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, narkotyków, leków oraz dotkniętych przemocą. Terapeuta udzielał również wsparcia w ramach telefonu zaufania. W okresie objętym kontrolą 58 osób skorzystało z konsultacji. Spośród rodzin objętych wsparciem asystenta dwie z nich były diagnozowane przez Opiniodawczy Zespół Sądowych Specjalistów we Wrocławiu, a dwoje dzieci diagnozował psychiatra i psycholog w Centrum Neuropsychiatrii „NEUROMED” we Wrocławiu przy ul. Białowieskiej.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej miały możliwość uczestniczenia w warsztatach podnoszących kompetencje rodzicielskie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnicy, zwanym dalej „PCPR”. W marcu 2020 r. 3 osoby z terenu gminy Twardogóra wzięły udział w zajęciach, jednakże z uwagi na pandemię koronawirusa Covid-19 warsztaty zostały zawieszane. Po ich wznowieniu

w październiku 2020 r. uczestnicy nie zgłosili się na nie m.in. z powodu utrudnionego dojazdu do Oleśnicy i zmiany miejsca zamieszkania.

Kierownik oświadczył, że z uwagi na brak zapotrzebowania na terenie gminy nie były prowadzone usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

Mieszkańcy gminy Twardogóra mieli możliwość korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i nieodpłatnej mediacji w punkcie mieszczącym się w budynku przy ulicy 1 Maja 2 w Twardogórze, od poniedziałku do środy w godzinach 12:00 - 16:00 oraz w czwartki i piątki w godzinach 8:00 - 12:00. W okresie objętym kontrolą 99 osób skorzystało z nieodpłatnej pomocy prawnej. Rodziny informowano również o możliwości skorzystania z mediacji w PCPR w Oleśnicy.

Na terenie gminy Twardogóra działała grupa AA. Spotkania odbywały się w środy od godziny 18.00 przy ul. Plac Piastów 1 w Twardogórze. W każdą ostatnią środę miesiąca realizowano otwarte mitingi. *(dowód: akta kontroli str. 45-47, 54, 58-60)*

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Twardogórze zapewniał wsparcie i pomoc asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą zatrudnionych było 2 asystentów, jeden z nich do 30 kwietnia 2020 r. Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Asystent nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. W myśl art. 15 ust. 4 ustawy, jeden asystent obejmował opieką nie więcej niż 15 rodzin. Zarządzeniem Kierownika MGOPS w Twardogórze Nr 6.2014 z dnia 07 lipca 2014 roku został powołany zespół do spraw asysty rodziny. Zarządzeniem nr 7.2019 z dnia 9 grudnia 2019 roku wprowadzono procedurę przydzielania asystenta rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, co nie znajduje uzasadnienia ze względu na szczegółowe określenie powyższej procedury w przepisach prawa powszechnie obowiązującego.

Na podstawie losowo wybranych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w ustawie. Ustalono, że w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”. Na podstawie wywiadu środowiskowego pracownik socjalny dokonywał analizy sytuacji rodziny. Jeżeli z wywiadu wynikała konieczność przydzielenia

rodzinie asystenta, występował on ze stosownym wnioskiem do kierownika Ośrodka, który po zapoznaniu się z dokumentacją przydzielał rodzinie asystenta. Asystent współpracował także z rodzinami zobowiązanymi do takiej formy pracy przez sąd. Każda z rodzin wyraziła zgodę na podjęcie współpracy. Asystent przygotowywał we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy. Plan ten zawierał cel główny, cele szczegółowe i działania mające na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, terminy ich realizacji, przewidywane efekty oraz osoby odpowiedzialne za wykonanie zadania.

Praca asystenta prowadzona była w miejscu zamieszkania oraz w miejscu wskazanym przez rodzinę. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, z której wynikała zasadność dalszej współpracy z rodziną i przekazywał ją kierownikowi Ośrodka. W okresie objętym kontrolą asystenturze podlegało 14 rodzin, z tego z 3 zakończono współpracę i monitorowano ich dalsze funkcjonowanie.

(dowód: akta kontroli str. 48-49, 52-53, 61-69, 118-326, 343-367)

W myśl art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że na terenie gminy Twardogóra nie funkcjonowały rodziny wspierające. Kierownik oświadczył, że w okresie objętym kontrolą „*Pomimo podejmowanych przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny rozmów z rodzinami, nikt nie wyraził zgody na pełnienie (...) roli rodziny wspierającej*”. Nabór prowadzono za pośrednictwem asystentów oraz pracowników socjalnych. Zgodnie z oświadczeniem informacje o prowadzonym naborze zamieszczano również na stronie Biuletynu Informacji Publicznej oraz tablicy ogłoszeń Ośrodka. Wskazane jest podejmowanie dalszych kroków upowszechniających tę formę wsparcia rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 48, 55-57)

Kierownik Ośrodka oświadczył, iż na terenie gminy nie działały placówki wsparcia dziennego, o których mowa w art. 176 pkt 3 lit. c ustawy. Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem Burmistrza Miasta i Gminy Twardogóra o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 50)

Gmina Twardogóra, zgodnie z art. 176 pkt 5 oraz art. 191 ust. 9 ustawy, współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej. Na dzień kontroli 21 dzieci pochodzących z gminy Twardogóra umieszczonych było w pieczy zastępczej, z tego

5 w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 11 w rodzinach zastępczych niezawodowych, 5 w rodzinnych domach dziecka. Gmina ponosiła odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio 10%, 30% i 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy zastępczej. Realizację powyższego obowiązku potwierdzono na podstawie losowo wybranych not obciążeniowych wystawionych przez Powiat Oleśnicki i obciążających Gminę Twardogóra odpłatnością za wydatki poniesione na dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Najczęstszymi przesłankami do sądowego umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej były zaniedbania opiekuńczo - wychowawcze, uzależnienia, niezaradność życiowa rodziców, zagrożenie życia i zdrowia dzieci, problemy zdrowotne, niski poziom kompetencji rodzicielskich i społecznych. Zgodnie z oświadczeniem kierownika Ośrodka, na terenie gminy była jedna rodzina nieobjęta pomocą asystenta, pomimo faktu umieszczenia dwójki dzieci w pieczy zastępczej, z uwagi na odmowę współpracy, uzależnienie od alkoholu, nie podejmowanie działań naprawczych. Wśród czynników utrudniających pracę z rodzicami wskazano także brak współpracy rodziców, zmiany miejsca zamieszkania, uzależnienia, konflikty z prawem, niepełnosprawność, zły stan zdrowia, brak chęci kontaktu z dzieckiem. *(dowód: akta kontroli str. 50, 70-74)*

W myśl art. 179 ust. 1 ustawy, w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Organowi kontroli przedstawiono złożone Radzie Miejskiej w Twardogórze w dniu 27 lutego 2020 r. sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2019. W dokumencie zawarto potrzeby związane z realizacją powyższych zadań. *(dowód: akta kontroli str. 51, 75-98)*

Kontrola dotycząca zgodności kwalifikacji zawodowych pracowników podmiotu wyznaczonego do prowadzenia pracy z rodziną potwierdziła spełnianie wymogów określonych przepisami prawa. Na podstawie dyplomów i świadectw złożonych w aktach osobowych stwierdzono, że osoby pracujące na stanowisku asystenta i pracownika socjalnego miały wymagane kwalifikacje zgodne z przepisami ustawy oraz ustawy o pomocy społecznej. Asystenci złożyli oświadczenia wskazane w art. 12 ust. 1 pkt 2 - 4 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 327-337, 368-377)

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt 2 i 4 lit. b ustawy o konieczności tworzenia możliwości i finansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje asystentów rodziny ustalono, że asystent uczestniczył w szkoleniach, w tym 26 listopada 2020 r. w konferencji online „Profesjonalizacja pomocy kadr instytucji pomocowych działających w Sieci Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem jako narzędzie

przeciwdziałania przestępczości”. Bezpośrednio przed okresem objętym kontrolą asystent rodziny uczestniczył w szkoleniu pt. „Asystent rodziny - kompleksowe szkolenie w wymiarze teoretycznym, prawnym i metodycznym”.
(dowód: akta kontroli str. 51, 338-339)

W okresie objętym kontrolą, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 177 ustawy, Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny, m.in. „Asystent rodziny na rok 2020”, „Rodzina 500 plus”, „Dobry start”, „Karta Dużej Rodziny”, „Posiłek w szkole i w domu”, „Senior +”, „Za Życiem”.

(dowód: akta kontroli str. 51-52)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Twardogórze nie stwierdzono nieprawidłowości.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zm.).

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA TRENERA WYDZIAŁU

(kierownik jednostki kontrolującej)

E. M...

(członek zespołu inspektorów)

M. K...

(członek zespołu inspektorów)

